

گلشنِ گلشن

Ketabton.com

بهاره گلشنی خندانده کوی

اظهار الله اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Johnson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کبھی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڻي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته يې

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعه "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جنگي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایکو تہوتنی او نیوکی

د هائیکو ساخت او هیئت خه دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زبڼ وې ده . خه تاریخ ، ثقافتی او ساجی پس منظر لري او پښتو ادب ته کله ، څنگه او له کومه راغلي ده . ددې وضاحتو نو بچني ضرورت نه دے پاتې شوه . ځکه چې اوس د دنیا د نورو ژبو او ادبیاتو نه قطع نظر د پښتو ژبې او ادب د سر نقادانو او ادیبانو هم په دې حوالې سره دومره ضروري مواد او اهم معلومات مخي ته راوړلي دي چې دوباره ذکر به يې نوستونکي د تکرار د بې خوندي او د نظر د ستومانۍ سره مخ کړي . گڼي نو دې سلسله کښې زما مضمون چې زما د هائیکو رومي مجموعه " راته غور وونو کښې بگړي شپڼگوي " کښې چاپ شوه دے . باید چې اولوستلې شي . او بیا په تېره تېره د ښاغلي محمد یازغل صېب تفصیلي مقاله چې د هغوي د هائیکو په مجموعه " د ښائستونو د صحرا ورینې " کښې موجوده ده

په دې حقله کښې کښلې هواروې شي .

ځکه نو دلته زما مقصد د هائیکو په ټیکنیک خه تحقیقی مضمون یا مقاله لیکل نه دي بلکې د هغې اختلافاتو سراسر هم نه بلکې سرسري شان جاج اختل دي . چې د ټپې په مرسته او د هائیکو په غندنه کښې مخي ته راغلي دي . ممکنه ده چې په دې لړ کښې زه د هائیکو خه فني او ټیکنیکي اړخونه هم په گوته کړم . ولې حیثیت به يې د بحث د غوښتنې او موضوع د تقاضونه زیات هېڅ هم نه وي او زما دې خبرې سره به بچني نه متعارض کښي چې گڼي زما دا لیک په هائیکو باندې منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نه دے .

تر اوسه پورې چې د هائیکو په مخالفت کښې کوم لیکونه زما له نظره راټپ شوي دي هغوکښې سنجیده او غږ سنجیده هر دوه قلمه ذهني رویو برخه اختلې ده . دې لړ کښې چې غږ اصولي او د هائیکو د صنف سره په حسد ، عصبیت او بې علمۍ باندې مینې بې حایه مخالفتونه په نظر راځي . هغه زه دخپل بحث نه ځکه او باسم چې داسې ذهني رویې د ژوند او ادب د غوښتنو نه صرف څنډه ده بلکې د نا اهلې د ټپولو په هغه کښې د ټپې په اوږدو د ټوپک اړغودلو ناداني ده او د ټپې سره د دښمنۍ کولو لارې هوارول دي .

ایته د ټپې او هائیکو د تقابل په نتیجه کښې چې کوم اصولي اختلافات یا بنیادي اندېښنې مخي ته راغلي دي . باید

رد عمل بیکاره کړو۔ د مثال یو څو نمونې دا دي:

”چاڼ نیک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمنامی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بے کی
 وسیع القبی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ:

”مون خلیق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچہ یہ
 پتہ خیل وخت خرابوی۔ خنی خلق خو تر دی پوری
 وائی چہ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکو ی را ژوندے
 کوی مطلب دا چہ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی۔“

د حبرانتیا خبرہ دا دہ چہ گران تنقید کو نکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چہ گنې انظار الله انظار په فای ژوند
 کبې د تپہی د اہمیت نہ انکار کوی د خبرې مطلب صرف اوسر
 دو مرہ و چہ ہائیکو پہ تخلیقی سطح د فرد د انفرادیت نی نہ
 کوی او خود نمائی چہ د تخلیق کار فطرت دے ورتہ ہائیکو
 کبې د تسکین موندلو زیاتی موقچہ پہ لاس ورتی گنې نو
 دغه معترضین دی پخپل گروان کبې سر دتہ کوی او او دی
 وائی کہ چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپلہ نامہ نظم
 نشر، غزل، ہائیکو، افسانہ، ناول، خاکہ، نکل وغیرہ لیکي نو

چہ جائزہ یی واختلے شي۔ خولہ هر څه نه وړاستدی زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چہ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ”ہائیکو د پنتو ادب کبھیو تیر“ کبې ورکړی دی ہنہ
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی پہ بیا بیا
 بی حایہ گردان نہ کوی گنې نو او دی بنائی چہ زہ پہ خپلو
 انتقادی معروضاتو کبې پہ کوم کوم مقام تیندک شوے یا
 پہ کومو کومو حایونو کبې تیر وتلے یم۔ زلمے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب پہ دی باب کبې لیکي۔

”راتہ غوب ونوکبې بنگرې شپنگوي، نوم ہم
 بناہتہ او د تاپول گتې اپ ہم بناہتہ د
 اکثر و ملگرونہ چہ ما کوی تبصرې پرې ولوستی
 یا واؤرېدی د هغې پہ باب بہ زہ څه ووايم، خو
 دا بہ ووايم چہ کہ د انظار د کتاب سر مقالہ پہ
 غور ولوستے شي نو پہ دی کبې ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپارہ مواد شته۔“

ما پہ خیل ذکر کړے شوی مضمون کبې د ا حقیقت څرگند
 کړے وو چہ:

”د تپہی شاعر ورک وی او د ہائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وی۔“

لهذا گڼو ناقدینو ددی خبرې پہ تر څ کبې سنجید او طنزیہ

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړې شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړې چې
 هايکو په اخاي تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي شوې هے. ميرے خيال میں تهپې کې
 جو عالمي پذيرائي شوې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهين شوې. هې وجه هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپې پرکړې هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کړا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يو ځاے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای وکولو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای وکولو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اتي اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

"نن اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غځې هائيگو و غماشې اعلي ترينې نېوې دي بلکې دا ښه په د شوق سره وېلې شوې اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غځو هائيگو ته بيلو پرنتې وېل مناسب دي"

وراندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې پښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه غځېدې کوي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف دې چې غځې ليکونکيو د غځېدې کوي. د پاره خاص کړې د"

زه دا وېل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دې خپله اعلي و ارفع ادبي اعبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې غځېدې کوي واقعي چې د غځېدې وړ اقدام د دغه

هم يودو غځېدې خيانت بکاري. در حقيقت غځېدې کوي يا غځېدې کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لونه جرم دے. چې د هوس ناکې، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سړي سترگې توروې. پېشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار د بلکې داسې حال کېدې توره وېتل زيات مناسب دي البته که ددغې عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ چلوي او ښودل شي. يا د معاشرې برېښو او لغز اخوند پکښې په داسې هنر او غځندل شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېدې نو دا به غځېدې لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فېصله کوي. اوس که يو نظم پرست "بهشتي زېور" ته

کرڻي له سر راوڀر ناداني گڻي
گڻک چي دکوي چرگي نه ماتپڻي
ورله په پوزه کڻي بڻه ورکوي

چي پکښي د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کڻي وړاندې شوے دے اودا حکمت پکښي بيان شوے
دے چي په بڼو پري نه دي ستول پکار گڻي نو ماښاغلي
خوابدے شي. خو ښاغلي مشتاق ته پکښي ښکاره غماشي
ښاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي چي غماشي زما په
هايگو کڻي ده کنه د ښاغلي معترض په ذهن کڻي.

بحر تقدير که زما په هايگو کڻي د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خداے ته هي دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د ښاغلي مشتاق مجروح صيب دا دعوي بڼي بي
خايه ده. چي گڻي په ښتو کڻي د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هايگو کڻي داسي
کڻي.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ئي نفی کڻي وي نو بيا د هغوي
په شاعري کڻي چي کومي ناروا شوخي او اسټر شونه دي تر
کومه پوري ئي ښاغلي ويښلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کڻي به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمیزونه په دي سلسله کڻي د پر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کڻي
چي گڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

ښاغلي مشتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايگو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندې کڻي.

واده کڻي پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کڻي ئي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار ښاغلي دي
کچ بحثه نه را او پارولو چي نقل کړے شوې هايگو کڻي
غماشي ده. چي نه ئي لفظياتو کڻي د هوسناکۍ خه ترغيب
شته اونه ئي معنی د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکښي د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گڼي پيچيدکه هم پيدا کېدے شي.
بلنه هايگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي ڏٺي ڏيکاري
 نه صرف قابل ڏس. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خوگني هغوي فقط نفس گشي او برگزیده ٽيپي اوربدي او
 لوستي دي او يا گني ڏٺي لغاشي ورته لغاشي نه ٺڪاري.
 ڏنقل کفر، کفر نه باشد په مصداق ڏ بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا دڻخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي ڏ پڻتو ٿري
 مشهوري او معروف ٽيپي دي جي مڻتند و مطبوعه ٿيو
 کني شمير ل کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کپه
 ورکه غمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله مي اخلي بم الله کپه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکپه
 ماله بي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرهارونه دي گندوم خوله درکومه
 دا ڏ رشو نه چونگ ڏس. هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٽيپو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به مڻي جي په پڻتو ٿبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کپي بلڪه ڏ پڻتو ٿي کلاسڪ او
 کلاسيڪي دواپه قمه شاعرانو ته ڏدغه اعزاز پٽڪي په سر
 ڏس. او دا جي ٽيپه هم ڏ لغاشي ڏ زد نه ٿي نه ده پاڻي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي ڏ يو تصوير دوه جدا جدا
 اڀرونه دي خو مڻي جي يوه ده يعني جنس. اوس که ڏجنس
 صحت مند اڀرڻ واختلے شي. نو ڏ جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رڻخور اڀرڻ جي موضوع جوڙه شي نو لغاشي
 به تري سازي بي - دغه وجه ده جي ڏ جدا با تو په غور ٽنگ
 کني حني وخت په دواپو کني ڏ امتياز کرينه رابنڪل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن ڏ هر قمه الائنس
 نه ٿي ساٿل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپڻ کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مڻ شوي ڏس.

ڏاڻي اينه کوهائيو ليکونڪي بناغلي مشتاق دا هم بيکي
 ” زمونڊ ڏ پڻتو نوو ليکونڪيو ڏ هائيوگوطرف ته
 مخه کپي ده او پکار هم ده ڏ هني وجه ڏ اڪٽر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پڻتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وٺائي دي جي اوسنو ليکونڪيو
 ته جي خه پر پڻي نه دي نو ٽنگه دوي په دي
 نو وارد صنف کني ڏ ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وائي جي هائيوگو ليکونڪي مانه
 ٿول سائيوگو ٺڪاري زما يو بل مگر ڏس وائي جي

سڀيه وٺي ڏاڍي اصنافو قات راغلي ڏس ڇي
 اوس ڏجاڻي صنف نه ڪار انستيه ڪنن ي. چاربهه
 مڙه شوڀ ده 'رباعي نسته' قصيدي ختم ڏي
 پڪار ده ڇي زمونن شاعران دغه خپل اصناف را
 ژوندي ڪري اوڪه خامخايه ڏي اصنافو ڪنن طبع
 آزمائي نه ٿي ڪول نوڏ پنتو خالص خپل صنف
 ٽپه ڇي ڏهاڻڪو نه مختصره هم ده په هغي ڪنن
 ڏي طبع آزمائي ڪوي

زه خپله هم دا غواڙم ڇي ٽپه ڏي اولڪي ٿي خو
 په ڏي ڪنن ٽوڪ ڇه ڪول ٿي ڇي اوس نوڪ ڪول ڏٺي په
 مقابله ڪنن ڏهاڻڪو تخليق له زياته ترجيح و رکوي. لهنذا
 پڪار ڏي ڇي ڏي عمل په ورستو ڏي نفسياتي عواملو او ڏ
 عصري غونڀنتو ته پام ور اوگڙو ٿي او بيادا ڇي لوڻ
 تحريڪونه په مخالفتونو نه مري بلڪي نوره وده او نورموي.
 بحرڪف ڏ بناغلي مضمون نگار ڏ حوالن ڏي ڏي ليڪ نه قدم
 په قدم ڏهاڻڪو صنف سره ڏ هغوي ڏ لاشعور هغه
 پٽي عناد راڙگنڀن ڇي ڏ ائي اينه ڪو ليڪو باعث او
 بحرڪ گرڇڀڏ ڏس. بيا هم بناغلي مجروح ڇي ڏعتم ڏاڪڻ
 اسرار په حواله ڪوي خبري ڪري ڏي زه پري اعتماد ڪوم
 اوس هغوي پوهه ٿه او بناغلي ڏاڪڻ اسرار. البته دا
 خبره ڇي نو وار صنف هاڻڪو ته ڏ نو وڻڪو ٿي ڪلهه

شوي ده. ڇي متقدمينو ورته ڏ وٺلو دپاره هڻ نه ڏي
 پرڀني اصولاً غلطه او غن تحقيقي ده او ڏي حقيقت منلو
 نه سترگي پٽول ڏي. ڇي گڻي ڏ هر دور ڏ ادب خپل تقاضا
 اسلوب، وڪڻ، نفسيات، حوالن او غونڀنتي وي.

نن ڇي په ادب ڪنن ڏ علامت، سريلزم، ترقي پسند
 ڏاڏا ازم، تجرديت او ازاد خيال ڏ تلازي و غن ڪوم فكري
 او ٽيڪنيڪي تحريڪونه راپورته ٿوي ڏي. او شعري او
 نثري ادب ٽي ڪوي ارتقاء او ارتفاع سره مڃ ڪري ڏس
 متقدمينو ڏ هغي خوب هم نه و ليدل او ڏ هغوي ڏ
 خيال په حاشيه ڪنن هم چرته دغه امكانات نه پرڀنڀڏل
 زه دامم ڇي زمونن ڪلاسيڪي شاعرانو پنتو ادب ته
 مستقل او پاخه بنيادونه وربخيلي ڏي او راتلونڪي ڪول
 ته لاري اساني ڪري ڏي خو دا دعويٰ ڇي گڻي ڏ شعر او ادب
 ڏ ارتقاء سفر هغوي ڏ موضوع او فن په اعتبار داسي ڪمال
 ته اورسو ڇي بل ڇاهه ٽي پڪنن هڻ نه ڏي پرڀني زياته او
 سينه زوري ده.

ڏاڪڻ سبب زمانه زيات په ڏي خبره پوه ڏس ڇي نن
 او پرون ڪنن فرق وي نن ڇي دنيا ڏ ڪومو پڀنن سره مڃ
 ده او ڪوم نوي نوي علوم او فنون په ڪنن متعارف ڪنن
 يا ڪوم سائنسي ايجادونه او تجرڀي پڪنن ڪنن هغه ڏ متقدمينو
 زمانه ڪنن چرته وڪ او چوونڪي ادب ماضي سره سره ڏ

عصري او زماني پېښو په نبض گوټي بډوي. (بندۍ عصري پېښې به د تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتې وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښې نو په معاشره کښې به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد وکي سمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم دې چې دا سې سوچونو پښتو ادب ته لوسته زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دے چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼې د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بې حقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرّ نظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله ته صرف پېژندل شو دي بلکې ادبي دنيا کښې منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېږ حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښې خوب د گودر پاتې نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمېښې انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتې شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بې علمي ثبوت دے او د هغې بهمان لرازي يوه کړې ده چې د هايکو غنډ وکړي يې وخت په وخت په ځنډ نه ځنډه شکل کښې کوي. زه مان چې بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښې يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښې چې بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفېشنل سايکټرېسټ نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښې او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکټس هم نه دے کړے او نه د هايکو د رغورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښې ځان له د ځايه پېدا کولو خوا هڅې لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښې راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافياي د سمون په وجه مزاح پېدا کول غواړي نو چرې په ادب ورته زه دا وپېل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوتی آف فیشن کونو کپنی او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کرے شی نو ممکنه ده
 چی شوک دا هم اووایی چی د غزل لیکو نکی خجل وی د کمال لیکو نکی
 دل اول وی او د تپنی خالق کپی وی عالی هند القیاس ولی دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پر پوتی حربه او وسیله وی
 او هغه مزاج چی نفع په نفعه د یو انسان یا د یو طبیعی
 جذبات او احساسات زحیی کوی. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هچ سمون نه لری.

تر شو پوری چی د ای ایسا کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلی شتاق مجروح د یو بل ملگری دوی احتیاج تعلق
 دے چی کنی چاربتنه 'قصیده' رباعی او تپه خه مره
 شوی خو نه دی چی لیکو نکی چاپانی صنف هاینکو لیکي.
 د پری حایه په دی چی یو هاینکو لیکو نکی هم دا نه
 وی وپلی چی شوک دی په گوته شوی دخی اصنافو کنبی
 طبع ازماپی نه کوی ددی اعتراض نوعیت بیچی دا سپی دے که
 چی شوک اووایی چی لو بناری دی کرکت 'هاکی' جناسک او
 سکواش وغیره نه کوی. بلکې ددی په خاے دی کشتی
 میرغپ کبابی او گولوی رسته وغیره کول شروع کری چی
 چرته روایت ئی ختم نه شی. بله لویه د افسوس خبره دا
 ده چی د "هندا ماکنزم" غوندي د ضمیم تحقیقی کتاب
 لیکونکے بناغلی شتاق چی د کوم ملگری په حواله خبره کری

۵۰ - نو د هغه هچ نوم ' ادبی حیثیت او درک ئی نه دے په
 گوته کرے چی د تعقیقی اصولو خلاف او ادبی دیانت نه
 قیسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلی شتاق مجروح د
 یو فرمی کردار په خوله کنبی خپله ژبه ایبې ده او په
 پوی تراشای شوی مجسمه کنبی ئی د هاینکو خلاف خپل
 ذاتی جذبات وراوندی کری دی خو سرے شه اووایی زمونږ
 قایمی مزاج داسې جوړ شوے دے چی مونږ مری راژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفیسر بناغلی داورخان داؤد په خپل یو مضمون کنبی
 د هاینکو او تپنی د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "خنی محققین د تپنی د هاینکو سره نزدی تعلق
 په گوته کوی خو که وکتے شی نو بنیادی لحاظ
 سره دی دواړو کنبی د هیئت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپانی ادب یو مشهور صنف
 دے. که د تپنی ددی د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددی په اختصار او جامعیت کنبی دے
 خو هاینکو کنبی صرف درې مصرعی وی. رومی
 مصرعه کنبی پنځه، دوهمه کنبی اووه او دریمه
 کنبی پنځه سوتی اهنگونه وی یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لری. رومی او دریمه
 مصرعه ئی برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منحنی

ڏي ڏوڙ صوتي اهنگونو سومره ڏ ڏوي نه
اورده وي يعني هائيگو ڏ هيٺ او موضوع دوارو
په لحاظ ڏ مخصوص شرائطو پابنده وي.

ڏ هائيگو ڏ صوتي اهنگ نظام ڏ بحر متقارب
ددې ارکانو مطابق ڪېڏي شي

	}	۵	=	فعلن فعلن فع
۱۴		<	=	فعلن فعلن فعلن فع
		۵	=	فعلن فعلن فع

خو ددې برعڪس ڏ ٽپي ڏ ڏوڙ مصرعو ڏ صوتي
اهنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ڇول ڏي
۲۲ = ۱۳ + ۹ نه

ڏ پروفيسر صيب فرمودات په سر سترگو خو ڇپري
نيمگه ٽيا ڪاڻي په ڪنڀي محوسبني او يو ڄاڻي نيم ڪنڀي په
ڪنڀي ڏ تحقيقي سپرٽي خلاف ڏ سهولت احساس هم پتا
پتو نه کوي ددې نه علاوه ڏ هغوي ڏ حوالي دا ليک يو فني
تيسرڪ سره هم لا شوع ڏي.

معلومبني دا ڇي پروفيسر صيب ڏ هائيگو هيٺي
ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ٽيڪنيڪي ارتقاپه
نظر ڪنڀي نه ده ساتي ڪنڀي نو هائيگو به ڏ او ولسو چيو
او ۵ - ۴ - ۵ ڏ ترتيب په حڪمي او حتمي تقسيم ڪنڀي نه
داوتله يا ده هم مڪنه ده ڇي دي سلسله ڪنڀي پروفيسر صيب

بيني رجعت پسندانه ادبي ذهني ڏري ڇي ڏ هائيگو ڏ صنف
نه ڏ يو خاص مڪتبه فڪر ٽاڪي شوي قيود او حدود نه
پورته ڪول غواڻي. ڪنڀي نو ڏ جاپان ورجينه هائيگو ٽيڪوني
باشو او ورستو ناقدينو ڇي ماسولو ڪاشيڪي په ڪنڀي
اهم ڏي. دغه ترتيب حرف اخر نه ڏي ڪنڀي او بيا په عالمي
ادبي ڪنڀي ڏ يوڻي مصري ڏوڙ مصرعو او دري مصرعو هائيگو
ٽيڪو تجربتي هم شوي دي. ڪڏي شي پروفيسر صيب ته هغه
ڏ اتفات قابلي نه وي بڪاره شوي ولي بيا ڏي هم وضاحت
لازمي پڪار ڏي.

بحر حال پروفيسر صيب ڇي ڏ هائيگو دپاره ڏ بحر متقارب
ڏ ارکانو ڪوم ترتيب منڊ ڏي او په مثال ڪنڀي ڏي ڏ هيون صياد
صيب ڪومه هائيگو ورائندي ڪري ده. دوارو ڪنڀي هڻي ترون
او نسبت نشته هائيگو په پنتو ٽيه ڪنڀي ده ڇي ڏ زميه
اوزانو دڻي قمونو سره هم اهنگي نه لري او مطلق ڏ
بحر متقارب په بنود ڏي شوي بحر نه مقطع ڪنڀي حڪم
ڇي ڏ پنتو ٽي او هائيگو ڄانته يو مزاج ڏي او ڏ هڻي
په دغه تجويز شوي بحر باندي بني تقطيع نه ڪنڀي.
هائيگو ده.

هدرد ڏي نوم ڏي
په مينه نه پوهڻي
ساده ماشوم ڏي

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغڼه
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښتي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي د لکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چې پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چې د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم خاڼ نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتې کښي چې پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

"د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړې چې دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون خاڼ شو د دې څخه"

زه منم چې د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقولو راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چې گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ټوټ او ورک تصوير وي. ممکنه ده چې د
 هغوي دا خيال نه وي خو په ليک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چې گڼي د هايکو بنیادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چې د تن هايکو گڼي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړې ده چې تخليقي امکاناتو يې د ناسني تجربولاري پرانستې
 دي او داسې هلته کښي چې په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېد دے.

پاتې شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چې هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر ٻڌي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن پڇيلاءِ ددغو سلسلو
 ڪري رهيو ڪيئي رايو ڄاڻي ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي
 ساڻي ڇي ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ
 ٻه تصوير جو روڊو ڪڍي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس ٻه ورستو او تمبوي.

ٻه ڏي لڙ ڪڍي دا خبره هم ڪڍي ڏي ڇي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڇي خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه ڇا ته
 داسي محوسن ڏي نو ڇه ڏ فڪر مندي خبره نه ده او
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتيدو نه دا ثابتي ڪڍي
 ڇي هغه ڏي ڇا مافوق الاصناف او ڪڍي. هغه ڪه ٻه
 وي ڪه هائڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 ٻه شعري مجموعو مڪا (ڇي) ڏ پڻو ٻي اولي ڏ هائڪو
 مجموعه ده) ڏ هائڪو ڏ صنف خلاف خيل كوم خيالات
 حرڪت ڪري دي. ڏ هتي لب لياپ دا دے ڇي ڪڍي اسماعيل گوهر
 خيل ڪڍي شاعرانه خيالات ٻه دغه ٻه ٻه ڪڍي ضائع ڪري دي.
 ڏ ڪڍي ڏي خبره دا ده ڇي بناغلي سائل اخر دا ڇڪه مناي
 دي ڇي ڪڍي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي او ڪه ڏ يو معلوم هيت ٻه چوڪا ڪڍي تخليقي
 جذبه خيل اظهار او ڪڍي يا له ڄان سره ڏ رائج اصنافو
 نه بيل ڇه شڪل راوري نو خيل اقاديت به او بيل ٻي.

عرض ڏي ڇي هر ڏي مصره اين نظم هائڪو نه وي ڇڪه
 ڇي ڏ هائڪو خيل داسي ساختيا ڪڍي ورهه 'نفسيا ماهيتون
 ٽڪنڪي غوبنتي او داخلي اڻخونه دي ڇي عام ڏي مصره اين
 نظرون ٻي ٻه اسانه نه ٿي زغله.

ڏ مڙمن ٻي شاهين خيال دے ڇي هغوي ٻه
 ووري نو دا اطينان ورته او ٿي ڇي خبره سرته اور سله
 خود هائڪو ڏ اور پد ونه پس ورته داسي محوسن ڏي
 ڇي ڇه خبره لا پاتي ده او يو قسم ڏ تندي او تشڪل
 احساس ورته ڪڍي.

چونگي مڙمن ٻي شاهين ڏ روهي سندرو
 سلسله ڪڍي ٻه پڻو ٻه راتو لوڊو ڪڍي بلا وخت صرف
 ڪڍي دے او دغه رنگ دغي خوب اولي صنف سره ٻي نوره
 هم زياته دا بڻگي او ترون پيدا شوے دے ڇڪه ورته
 داسي احساس ڪڍي. ڪڍي ڏي ڪه هغوي ڏ هائڪو دوستو
 له هم ڏي خيل قيمتي وخت ور ڪڍي نو ڏ تندي او نيگريٽيا
 احساس ٻه ورته بيان ڪڍي او ڏ هائڪو ٻه سلسله ڪڍي
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس ٻه سر ٿي. ڇڪه ڇي
 كوم ٿين ونه عموماً ٻه عادتونو ڪڍي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائڪو ٽيڪنيڪ هم ڇه دا رنگي دے ڇي
 ڇي سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا ٻه

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هِر رُوحِ دُ خِدَائِي پِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي خَوْبِنِه اَوْ اَتَقَابِ پَخْلِه كُويِ نُو مَعْقُولِه خَبِرِه دَا دِه عِجِي هِر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پِر پَر غُودِ لِي شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه اِي لِه بَر مَه اَوْ غُورِ خُويِ . مَقْصِدِ دَا هِم نَه دِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَار تَه اِخْتِي كِنِي . بَحْر مَالِ كِه يُو تَغْلِيَقِي غُورِ خُتْكَ دُ هَايِكُو پِه رَايِه كِنِي حَانِ بِنِكَارِه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ چَارِبَتِي يَا تَه پِي فَاوَمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ فِطْرِي اَوْ خَطْر نَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي لِه حَه ضرُورَتِ نَه پِه لُوعِي اِبْرِشِنِ پِي دَا كُولُو لِه تَرْجِيحِ وِر كِوِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پِه مِثَالِ دِ عِ . هِنَه كِه هِرِه پِه رَايِه اَوْ هِر چَرْتِه وَيِ خِیلِ قَدَرِ اَوْ قِيَمَتِ نَه وِر كُويِ . اِلْتِه دُ جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دِ عِ . مِشْرَانُو وَيَلِي دِي عِجِي لَعْلِ پِه اِي رُوكِنِي نَه پَتِه پِي خُكِه زَه دَا دِعُويِ كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايِكُو لَعْلِ كَلِه هِم پَتِ نَكِرِي شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دِ عِ عِجِي دُ هَايِكُو پِه وِر سَتُو دُ يُو لُوعِي تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَا پُورْتِه كِنِي . وِر سَرِه دَا خَبِرِه هِم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانِه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ . بَلَكِي بَقَا اَوْ دُوَامِ وِرْتِه وِر يَجْنَبِي . كِه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيِدِ نَه پِسِ بَه چَا هِم هَايِكُو نَه وَه لِي كِي خَوْ ثَابِتِه شَوْءِ عِجِي دُ خِيَالِ لُورُو اِي دُ جِنْدِي اِفَاقِي تِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زِبْ كِه چَا وُ دُونِ شَرْحِي كِي كِه پِه هِر صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخْلِه لَرِي كُويِ اَوْ بِيَا دَا هِم دِه عِجِي سِپَرِ لِه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رِه رَنُكُونِه پِه سِيبِ سِپَرِ لِه وَيِ اَوْ سِي كِه خُوكِ وَا يِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَهْلِ وِي دِي دِي پِه هِر كَهْلِ كِنِي پِي دَا شِي كِنِي نُو قُولِ كَلُونِه پِه دُ خِيَلُو هِم نَكِه تُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِر كِ شِي نُو خُومِرِه عِجِي خَا يِه بَه وَيِ .

مَعْتَمِدِ بِنَاغَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفَرِي عِجِي پِه خِيَالِي شَعْرِي عِجِي عِجِي " غُورِ خُتْكَ نُو " كِنِي اِي دُ خَوْ يِي دُ خُونِ دُ بِي دُولُو دِ بَارِه هِم يُو يِي تَه پِي قَدَرِي لِه خُابِي نَه دِ عِ وِر كِوِي خَوْ بِيَا هِم دُ تَه پِي دُ مَدَا فِعِي نُو پِه صِفِ كِنِي اَوْ دَر پِدَلِ غُوَارِي (اَكِرِ عِجِي زِمَا پِه خِيَالِ وِتِه دُ وِرِه قُويِ صِنْفِ دِ عِجِي دُ چَا دُ هِجِي قِصِدِه دُ دِفَاعِ حَه حَاجَتِ وِر تَه نَشْتِه)

بِنَاغَلِي دُ وِرْخِ پَانِه مَشْرُقِ پِنِي سُورِ پِه يُو كَالِمِ كِنِي دُ " هَا ئِي كِيُونِ " دُ سَرِ خَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پِه دَا سِي اسْتِمْدَا ئِي پِه رَا يِه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْحِ كُنْدِ وَيِ . لِي كِي : " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِيَسِ لِي كِنِ پِشْتُو عَوَا مِي ادبِ مِي اِسْ سِي زِيَادِه شَكْفَتِه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرُ مَغْرِ صِنْفِ سَخْنِ شِي مَوْجُودِ هِيَسِ . شِي كِه مَخْتَصِرِ تَرِي نِ پِه رَا ئِي مِي جِسِ

وہی کہدل۔ مقصد دا چہی د تخلیق جوہری قوتونو د ادب پہ
 ہرہ شانگہ کنبہی د حان بکارہ کولو توان لری۔ اوس کہ شوک
 نہر پہ گوتہ پتول غواہی نو شوک بہ ورتہ اخر خہ اوواہی۔
 بناغلی اباسین پہ تپہ کنبہی د تغزل د موجودگی دعوی
 ہم کوی چہی مناسب نہ دہ۔ پہ اصل کنبہی تغزل د غزل سرہ تپلے
 وصف دے لکہ چہی خرنگ پہ رباعی کنبہی تریع پہ تشبیب کنبہی
 تشبیب او عقل سرہ د تعقل نسبت وی۔ ہم دغہ رنگ پہ غزل
 کنبہی تغزل وی اوس کہ بناغلی اباسین دا نہ وپل غونبتل چہی
 پہ تپہ کنبہی تیب یا تیب وی نو بناہ پہ سمولت ی دا وپلے
 شو چہی پہ تپہ کنبہی بی انتہا خوب والے او شعریت وی۔ ممکنہ
 دہ چہی د بناغلی اباسین پہ دہی حقلہ خپل خہ خانتہ منطق
 وی۔ ہسہی خو کہ شوک تغزل ثابتول غواہی۔ نو پہ کاہی
 ہوا، چینہ، اواز، حواہی او مینہ وغیرہ وغیرہ کنبہی بہ ی
 ہم ثابت کپری وپہی ہنچ علی او فنی اعتبار بہ ورتہ نصیب
 نہ شی۔ بحر حال د بناغلی دہی خبری سرہ خو قطعاً اتفاق
 نہ شی کہدے چہی د ہائیکو دہی اومرو درہی مصرعی وی۔ باید
 چہی ہنوی د ہائیکو ہیٹی ارتقاء پہ نظر کنبہی ساتلی وہ۔ بلہ
 د تعجب خبرہ بناغلی اباسین دا کوی چہی ” تپہ ۹ + ۱۳ کی بحر
 میں ہوتا ہے، ” کہدے شی چہی د بحر ونونہ د بناغلی مراد د
 تپہی سہلابونہ یا چہی وی وپہی د اردو تپہ روزمرہ او محاورہ
 خو دہی جمالی خہ بل تعبیر وپہندی کوی او داغلظ فہمی

قدر تغزل ہے وہ ہائیکو کی قسمت میں کہاں۔ تپہ پختون
 جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ تپہ اور ہائیکو
 میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہائیکو میں تین مصرعے ہوتے
 ہیں اور تپہ کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
 مصرعے ۹ + ۱۳ کی بحر میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
 فینا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
 اس بنا پر دو مصرعے تپہ کو سہ مصرعی ہائیکو سے طلاق
 دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما پہ خیال بناغلی اباسین تہ دہی خبری علم ضرور
 پکار و چہی د اسنافو د بقاء پہ ورستو یو زور اور تخلیقی
 قوت موجود وی او کلہ چہی ہم یو صنف د تخلیقی جوہر نہ
 عاری شی ہغہ کہ تپہ، چاربتہ، قصیدہ او ہائیکو وغیرہ
 ہر صنف وی بیا خپل وجود برقرار نہ شی ساتلے اوس
 کہ د یو پنتون شاعر تخلیقی زور پہ تپہ کنبہی ژوند را پیدا
 کولے شی نو ہم د ہنہی شاعر د تخلیقی قوت نہ بہ اخر بیا
 وپہی پہ ہائیکو کنبہی ساہ اوچی۔ دہی باوجود چہی ہنچ تخلیقی
 جبر او غیر فطری قدغن پری ہم نہ وی لگولے شوے۔ بحر
 کہف زہ بناغلی اباسین تہ داسی گنی شمہں تپہی پہ گوتہ کولے
 شم چہی ہنچ ادبی شکلا او عوامی کشش پکنہی نشہ اگر چہی
 شوک بہ ورتہ ہم د تپہی وپلونہ انکار اونکلی۔ اوس کہ
 بعض د تپہی پیرایہ د تفوق معیار گنیلے کہدے نو داسی بہ

تري راپيدا ڪندي ڇي ڪنهي يوهه ٽپهه ٻهه گهڻو. ڪروڻو ڪنهي ليڪي ڪندي نو پڪار ڏي ڇي بناغلهه بهه دا قومه. حملو نظر ثاني ضرور ڪوي. بناغلهه دا هم وايي ڇي بهه ٽپهه ڪنهي دوهه مختصري مصري وي خو زما معلوماتو مطابق بهه ٽپهه ڪنهي ڏ يا قربان نه علاوهه يوهه نيمه مصرعه وي - بيا ڪه هم بناغلهه اباسين بهه خپلهه خيرهه اودر ٻيڻي او وايي ڇي نيمه مصرعه هم پورهه مصرعه وي نو بيا بهه راسرهه دا هم مني ڇي ٽپي ڪنهي ڏ يا قربانهه سرهه دري مصري وي. ڏ مختصر لڊي مختصر اوڏ ڏ ڀري مختصر مصري پمڪوس ترتيب سرهه. وڻي دا دعوي بهه هغه رنگ باطله وي لکهه ڏ دوو مختصر و مصرعو ڏ ٽپي دعوي.

بناغلهه اباسين ڏ فيشاغورث بهه حوالهه ڏ ۲ (دوو) هندسهه تخليقي ڪنهي دهه. او ڏ هتي ٻي حايهه اطلاق ٿي بهه شعري اصنافو ڪپهه دهه. اوس خدائو ڏي نڪري ڪه چري داخيرهه او هٽي شي نو پٽانهه بهه ڏ خپلو گهڻو شعري او نثري اصنافو نه لاسونهه او وينهي. بناغلهه دا هم وايي ڇي ٽپي لهه بهه هاڻيکو طلاق و رکول عقلمندي نهه دهه خو سوال دا راپيدا ڪندي ڇي ڇي اخر هاڻيکو تهه ڏ ٽپي مڀهه يا خاوند وٺل ڪومهه هونبيري دهه خلهه ڇي ڏ طلاق ڏ استعمال حق ڏ لاري لاروي تهه نهه وي حاصل. بلهه اهمهه خيرهه بهه ڏي سلسلهه ڪنهي دا دهه ڇي اباسين صبا ڏ تنقيدهه بهه جوش ڪنهي دا هم هڀر ڪري

ڏي ڇي هاڻيکو غريبهه خو مونث دهه او ڏ پٽنوهه بهه اسلامي سيمهه ڪنهي بنحو تهه ڏ طلاق حق نهه وي حاصل. او بيا ٽپهه خپلهه هم صنفِ نازڪ دهه خو مسڪنه دهه ڇي ڏي لهر ڪنهي بناغلهه اباسين شهه خفيهه قانون سازي ڪري وي. ايا دداسي خبرونهه دا نهه ثابت ٿي ڇي ڏ ٽپي بهه مينهه ڪنهي ڪنهي بناغلهه هم ڏ ٽپي پٽي راکاري ڇي ڏ سڀي پري زرهه خوب شي.

مڪران بناغلهه اباسين خپل ڪالم ڪنهي ورائندي ليکي!

”هاڻيکو ڪي ڪاڙي تين پٽيون سهه چلتی هي. جس کو هم دوسرهه لفظون ميں رکشهه بهه ڪر سگهه هي. رکشهه مشڪل تام تين سٺڪل سواريون ڪا متعل بهه سگهه هي..... ٿي ڪي مثال موٽر سائڪل ڪي هي جس پر بيڪ وقت تين سهه زيادهه افراد بهه سفر ڪر سگهه هي..... موٽر سائڪل رکشهه ڪي نسبت زيادهه هيو دار اور تيز رفتار بهه هوتا هي..... هاڻيکو ٿي ڪي هاڻ بهمان ضرور هي مگر اسکو گهر ڪا مالڪ نههين بنايا جا سگهه. ٿي سهه انتهائي قربت ڪي باوجود نهه تو بهه ٿي ڪا نعم البدل بهه سگهه هي اور نهه ٿي ڪي هوت بهه هونئ بهه اپنا و بيود منوانئ ڪي قابل لگتي هي.“^{۱۴}

زهه منڇي تشبيهه چرتهه هم ٿانهه وي خو اباسين صبا ڇي ڏ شعري اصنافو ڏ تقابلهه ڏ ڀارهه ڪومهه غب ادبي او عاميانهه تشبيهه راور ٻي دهه. سنجيدهه ذهنونهه بهه پري ضرور بد وايي. خاصڪر بهه تشبيهه ڪنهي ڇي ڏ متعلقا تو ڪومهه سلسلهه

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلا تو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چري
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چي د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چي رکشه کښي د پردي پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښي نشته. بناغله اباسين وايي
 چي په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښي دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دي
 ماته دا او وايي چي اخر داسي کوم ضرورت ده چي په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چري داسي هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چي په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم ده
 خو ښکاري دا چي په داسي مثالونو وړاندي کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چي زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چي هاييکو د ټپي
 کړه مېلنه ده. او مېلانه څوک د کور مالکان شي جوړوله
 زما په خيال داسي سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکي

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت ده. ځکه چي پښتنو کړه که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبي ده چي يو ځل
 کوم صنف خپل کوي نو بيا ي نه پردي کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپي اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکي حقيقت دا ده چي د هاييکو
 وجود د ټپي دپاره پيراساټ parasite نه ده. بلکي
 هاييکو د جهد لبقا په سفر کښي ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چي د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپي سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکي
 د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپي نه څو قدمه وړاندي روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين د افسوس هم بڼي بي حايه ده چي کښي د ټپي په
 موجودگي کښي هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتل
 په دي حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. بيکي :-

"خه موده وړاندي زمونږ پښتو ليکونکيو ډرنگه
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

ده۔ او خيالي ڪلهي توانائي پري صرف کوي لکيا دي.
 دغو اصنافو ڪنهي ”شريڪه“ او ”ترايلي داسي“ و
 ڇي خيل وجود ڪنهي ڏ توانائي ڏ فقدان له سببه
 جي ڇاه وړاندي سفر جاري ونه سائله شو
 اولائي ڇاه سڀر ڪنهي پونهي نه ده وڻسلي ڇي
 خيل منطقي انجام يا طبعي مرڪ سره مخامخ شو
 يواڻي ”هاينگو“ داسي تهن او تند جاپاني صنف
 وڇي به پڻتنه خاوره ڪنهي جي خيالي جسر ڇي
 مضبوطي ڪري..... دا جاپانے صنف ڏ خيل
 مخصوص مزاج، طرز او ڪره وره ڏ حامل وو. ولي
 دي ڇاه ڄاڻگو ڪنهي پڻتنو شاعرانو ڏ پڻتون
 بوتي قلمونه وگول او نن دغه بوته وده کوي
 او ڏ بيوي تنه وري وڻي شڪل اخلي۔ ڏ پڻتنو
 سترگو ته جي داسي رنگارنگ ڪلمونه سپري دي
 ڇي بناست او سينگار ته جي سترگي برهيني؛^{۱۵}

بناغله اباسين ڇاه خيل ڪالم ڪنهي يو عجيبه خبره دا
 هم کوي۔ ليکي ۱

”میں ادب کے ادنیٰ مفتی کی حیثیت سے یہ فتویٰ جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپ کے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛^{۱۶}

مگر ان بناغله دنه يو واري بيا تيندڪ شوے دے۔ ڇڪه ڇي

اول خو ڇاه ادب ڪنهي ڏ مفتيانو ڏ سره جوار نه پاپيدا ڪنهي
 ادب ڇه شريعت کورپي خون نه دے او ڪه ڇري ڏ بناغله دا
 ارمان وي ڇي ڪنهي هغه دي ڏ ادب وڻس مڻي او مڻي ڇي نو
 بيا پڪار نه وه ڇي ڄان ته جي ڏ ادني مفتي نسبت ڪپے و
 ڇڪه ڇي دغه رنگ انگار او افتخار دواڻه رايو ڄان ڪنهي
 او دا عمل اجتماع ضدین ڪنهن ڪنهي۔ دا حقيقت دے ڇي ڏ
 اعليٰ ڏ تلازمي او ڏ علم ڏ وصف نه سڀوا مفتي مفتي ڪپدے
 نڌا ڇي۔ مڪنه ده ڏ مفتي اعظم ڏ منصب ڇاه وجه بناغله
 ددغي غلط فهمي بناڪار شوے وي او مڻه رنگ تر ڇي ڏ ادني
 مفتي دا ڇي لاري ڪوونڪي اصطلاح سر ڏشوي وي۔ بيا هم بناغله
 ته دا پته لگبدل پڪار وه ڇي ڏ ادني مفتي ڏ نسبت سره فتوي
 ڏ منلو او سجت قابله نه باقي ڪنهي۔ خو زما ڇاه خيال گران
 بناغله اباسين لوستونکو ته دا وڻل غواڻي ڇي ما هر ڇه
 فرمايائي دي يا زه ڇي هر ڇه فرمايم۔ هيچري جي هم او نه
 مڻي۔ يا دا هم ڪپدے شي ڇي بناغله اباسين ڏ ادني او مفتي
 ادبي مشورو و رکوونڪي ته ڏ ادني مفتي تامل و رکوي۔
 والله اعلم بالصواب۔

بيا هم زه نه پوهينم ڇي بناغله اباسين هائیکو ته
 بدعت ڇاه ڪوم خيال وڻي دي ڇڪه ڇي ڏ تخليق عمل يو
 مقدس او سڀڻل عمل دے۔ او هر ڪڏ ڇي هائیکو ڏ تخليقي زره
 چاودون راز پڻدے يو ژوندے شعري صنف او ڪر ڇڏو

نو بيا ولي بناغلي ابا سين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بناغلي چي په گسران
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بناغلي شوي دے.

ذ ساهو ليکونکو د څلور شتم اپريل دوه زرم د روداد
 ترمنه بناغلي واکتور راج ولي شاه خوک صيب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
 پيژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
 يو داسي پيژندگلو او ځانگړي آهنگ راپيدا کول شي او
 که نه.

ذ بناغلي واکتور صيب په خدمت کني عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چري هائيکو د موسيقي په زير و بيم نغمه نغمه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دوهمه خبره
 دا ده چي هائيکو هم غنايت ، ل ، آهنگ او رهم لري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

ذ زلمه رايکو ناي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

ذ ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
 خوک داخيال هم بناغلي کړو چي هائيکو په پښتو کني ځکه
 خوبنښي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کني ددي سره تره دو نکلے صنف شته - اوس
 تعقيق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده - ولي
 بناغلي قلندر مومند ددي خيال سره اتفاق او نکرې او
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
 شوي شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موندې
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
 لټول ضد اوکړو - او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي - زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لپ کني بڼي درسته ده. ځکه چي
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده - که چري دا وو بلے شي چي د هائيکو
 جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي
 ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
 څوک تعقيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار -
 ممکنه ده چي دغه رنگ گني اکشافات محي ته راشي.

زما منڇي ڏٺي غند نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 ڇي داسي به اوغواڀي خوزه دا هم نه غواڀم ڇي هائيگو
 دي ڏينتنو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهتي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڀي موازنه او مقابله غير فطري ده. بي ڀي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته به دي بهانه ڏينتنو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڇڪڻ شي نو قباحه به ڪڀي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو به فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون ”ڏينتنو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪڀي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوبڻي حايه به نه وي ڪه ڏينتنو ٽيڀي په حمله ۾
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏٺي ڪن توصيفي اڀخونه شته خو
 خئي خويونه ڀي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بڄني توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪڀي ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪڀي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اودڀي ڏ انگورو ڏ ملاٽره
 بغير يوقدم هم وڀاندي نتي ٿي. البته خئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڀي لازمي جز ونه مڃي. بجز تقدير دڀي نزاڀي
 اڀخ نه يوطرفته دوڀه خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڀي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪڀي وي او په هيڏ
 حال ڪڀي ڏ خپلي ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نتي راو ٿي
 ڇي زما به خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيڀي خپل يو غنموس او محسوس هيٺ Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪڀي يو ڇهر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“

نه پوهينم ڇي بناغله داود صهب ڏ يوي نبي
 مصرڀي به ڏ ڪر ڪڀي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڇي به معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪڀي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڇهره بناخته پڻه هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ڀي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ڀي ڏ بناخت ڏ گڻو اڀخونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀخ ته واروي اوس ڪه هم هغه پڻه ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فڻن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپرڀي به ڀي ڏ ڏ ڪلاڪانو ته ڇڪول په
 لاس اوڀرڀدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيڀي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪڀي نه

ضائع کوي. بلکي ٻيہ دي د نوو، مناسب تجر بوسره اشنا
 کري اوداسي هيئي، داخلي او خارجي تجر دي په کني
 اوکري چي د فكري رفعت سره سره پکني په هيئي او
 ساختياي سطح هم دا صنف د تنوع سره مخ شي. خودا کار
 ډر رياض، لوه سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد
 شي چي حني پوهاند دا هم اووايي چي د هيئي تجر بوا تنوع
 دا عمل به د ټپي پيژندگلو ورکه کوي. دا هم ممکنه ده
 چي يو نقاد خوله راپورته کوي چي د ټپي خپل خاص او
 معلومه وضع د ټپي ديغا او استحکام ضمانت دے او دا چي
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيخي د ستومانۍ لري نه
 راوي خو زما په خيال په دي ماورن اړي کني به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشيي
 د اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته
 پته ده چي کاسه په حائ پر ووت وي نو دروند وي خو
 هوبنياران دا هم وايي چي اوبه په حائ اوربني نو
 د سنو شي او بيا تخليقي اصناف د کافي د جبو د خاصيت نه،
 بلکي د اويو د روانۍ او تحرک د خويونه په خپلو بوژوندي
 اوسي. هکله زه غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ټپه
 کني د بيدلون مناسب تعريکونه رائلل پکار دي. ددي
 وضاحت سره چي دا به د ټپي د ارتقا هڅي وي نه چي د
 ټپي د انقطاع. اوکه چري دغه تجر دي د ټپي د روح سره

متصادم نه وي. نو لازماً به خپلي پني مضبوطي کوي.
 گني نو په بل صورت کني به ي ادب پخپله د نامقبوليت
 فصله واوړوي.

دا هم حقيقت دے چي حني نوي شاعرانو په ټپه
 نه صرف تضمين کړے دے بلکي ورله ي د يو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي خپلي هم کوي دي. بناغله سعيد گوهر ددي
 فارم او هيئت تعارف، په دي ډول کوي.

"دا د ټپي د رومي مصرعي نه شروع شي او
 په دريمه مصرعه ختم شي. ددي مني ترمنه شپږ
 نورې مصرعي چي د ټپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري د ټپي د اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. د دويم شعر دواړه مصرعي ي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ددي صنف اوله
 برخه ده. ددي وزن د ټپي د رومي مصرعي
 مطابق وي. دي نه پس دويمه برخه کني خلور
 مصرعي سره د ټپي د آخري مصرعي وي. دا
 دواړه د ټپي د مصرعي سره مترف او هم قافيه
 وي ددي وزن هم هغه وي چي د ټپي د آخري
 مصرعي دے."
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبي د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربيه محض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي تړلي دي او بيا يې د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کورگس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا اووايم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال ترخپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا اووايم چې دا ټپولي هلي خپي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پيوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدلې ده.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدلې شعري صنف نه ده خو وېي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت ده چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړې ده چي تصور يې هم نه شي کېدې دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زور او قدیم زرخېزه شعري صنف ده. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابل يې شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې وې په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکې د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زور صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابلې هم شروع کړې. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابلې هم د عقل او منطق خلاف ده خو وېي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت ده چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکې د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت ده ځکه چي کمزوري ځينو نه عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند ته نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې تخنيکي ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼې
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپې او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېزونو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

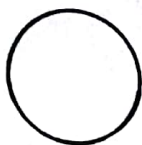
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

مأخذات

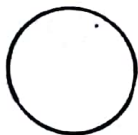
- ۱) آزاد اسفند، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ، 'ورج پانہ وحدت' پبلسور، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبئی بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز جگئی محلہ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبئی بنگری شرنکوی سلمان پرنتورز بابو جہد روپ پبلسور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، 'پہ او جدیدیت'، ص: ۹۷، تماش پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، 'ورج پانہ وحدت پبلسور' (۱۲) خبری اتری، پبلیکوشن، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
- ۱۳) اباسین یوسفزے، 'ہائے کیوں'، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن
- ۱۴) " ایضاً " ایضاً "
- ۱۵) زیبر حرت، 'ادب بازار'، 'ورج پانہ وحدت پبلسور'، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
- ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں"، 'ورج پانہ مشرق پبلسور' ادبی ایڈیشن۔
- ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، 'پہ او جدیدیت'، ص: ۹۷، تماش پبلیکوشن، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
- ۱۸) سعید گوهر، "د پبلیکوشن شاعری او وک اصناف" اولس کوپہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:۔ حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چھ د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکریہ او جہرہ مننہ۔

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په دهی چي داسې نه دی پکار
کاږي دکمل په لاس کښي خونده نه کوي

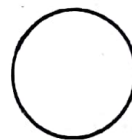

نن ي له هرڅه نه يقين پورته شو
مياندي چي هم بچو کښي فرق کوي
اوس به دچا جولي ته خان غورځوم

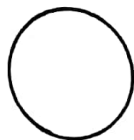
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښي غښي د ژوند پاتي نه دي
زامن د پلار مری ته لاس اچوي

دپر گنهگار يمه خو ما اوځښده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

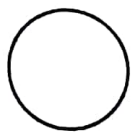

اے دکلمه انسانيت رسوله
تاچي څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

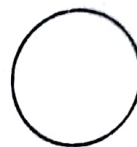

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

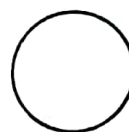

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خبرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډې سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجه بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

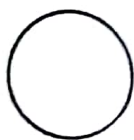

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

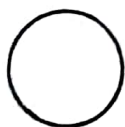

خه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
چي ډ جامو استري مي مانه نه شي

بازار كٲني گٲځي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونږ چي اووٲني ٲادر كٲي په سر
زمونږه ٲٲمي مونږ نه ستر كوي

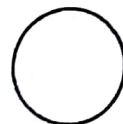

شٲريٲي ٲنه داده چي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

چي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ ميانډو غٲٲي چي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه ډډي خوٲ كاٲي وو
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲلي

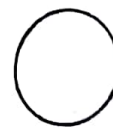

شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲي يم
ٲوك چي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمله چي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کښې راگېر شي د ژوند
څوک بيه له يوبله سترونه کوي

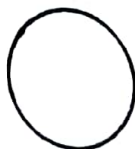

بيا په وطن کښې زلزله راغله څه
پېغلې له کوره په تلوار راوځي
رې دې جولي کښې زمونږ خبر واچوي

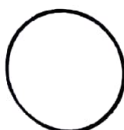

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شېرې تېرې به راځي نه په ما
چې پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پترې نه نيسي
زه چې نامه د خوشبويو اځم
د کلي په څانگه باندي اور اوکي

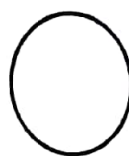

ستاې رځې د هېرېدلو نه دي
چې تصويرونه دي هم گورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

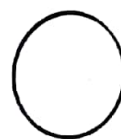

واي زما غريبې بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چې د چم جينکې
راته ودونو کښې کالي پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

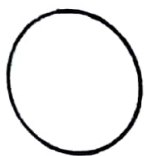

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گن کوه شپړينې

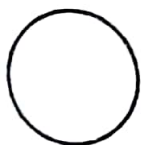

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تيزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شپړينې پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شپړينه ژارې چې مې سر غوڅوي

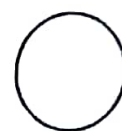

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

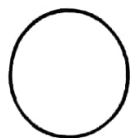

رب دې کړې خبرخو دا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

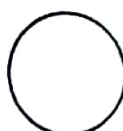

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دښمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کاني کني قلم گلوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

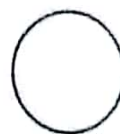

خان کني څوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دي زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه روشني انڱري سره پراته وي

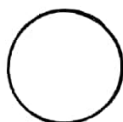

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ سپر يانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ن شي

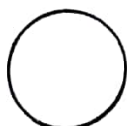

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير يه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

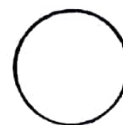

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

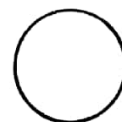

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

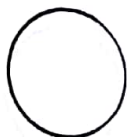

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

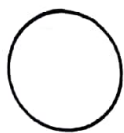

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

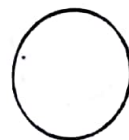

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدائے شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

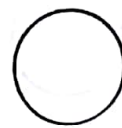

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شيرينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځواني به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

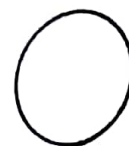

نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

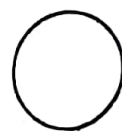

له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مه وايه دا چې فرېسته يمه زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

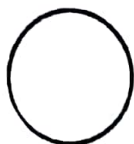

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

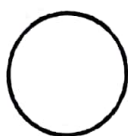

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

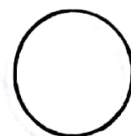

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

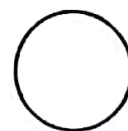

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

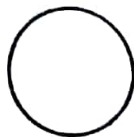

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

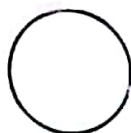

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

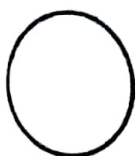

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو کوټې او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

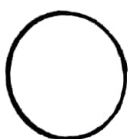

خدایه شته دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لويه د ژوندون گټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړې دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

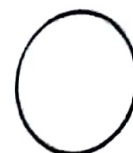

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بخت ده په عرونونو نه
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

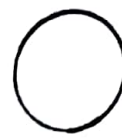

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوکې

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوکه په زړه کښې خاڼه راگو

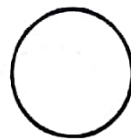

ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهرله کوره شپې مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

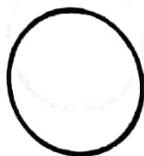

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

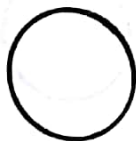

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

هرو قلم ترې راخستې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

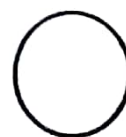

ددي خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بوت او کومه

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلوژرندوکه راوتي وي خو
مېر شوي اخر د لوپټې پکي کنيې

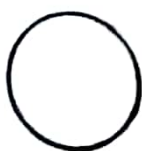

خلقو په ما بېدگسايې کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دې کلي نه کډه کوم

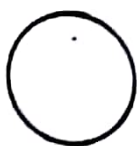

نوره مې هېڅ باندې پروا نشته خو
چې ستا تر دره مې در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

مېرانه شوه مېره د پښتو پالنه
پلار مې په موبن باندې جرگه کړې ده
نور مې د شپې تياره کنيې کور پرېښه ده

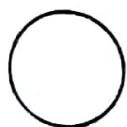

غله راختايې دي په کور، غلي شه
سوچ ته مې پرېښه که خه لار راوتي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

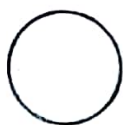

راوړي چې ماله پلوتې د سحر
شوک مې پلوقدرې هم اونته وينې
کورتته د شپې تياره کنيې خان رسوي

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شرق اوگی

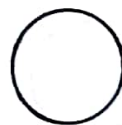

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییڼی نه هم سترونه کوی

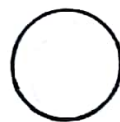

خوک ورته پورته هم کتلی نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه گئی غرقه شومه

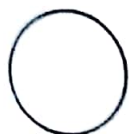

په ژوند کبې کتبه او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

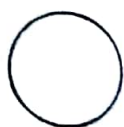

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راچی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مېرلن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارپه سارپه اهو نه شله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړپه

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کومہ مان
ياران په بپاۍ باندي پيا زگرځوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بپاۍ وهي
بل خوا څوک گفتم قدرې کولے نشي

پردي وطن کښې مې زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښي که نه

منه داچې ستا د زور نه ښه
خو چې زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگې په ما باندي بښي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناوې استقبال ماکوه

دومره زېږېلې يم د ژوند حادثو
اونه چې هر کورکښې مېوه اوښي
په ما د کانو بارانونه کېږي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوکندې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادثې اونيسي
له کوره ورک شوچې له کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خودکشي اوکړد

خاورې د پکنک په خوند پوټې شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکمان گموي

دا نه چې پوټې نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

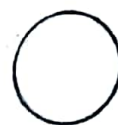

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاندہ پتہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی پندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ دکور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو پی

بگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

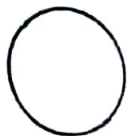

دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشعالي اوخوږې
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

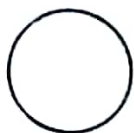

ورسره ډيري معجزې دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

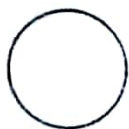

دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د یتيم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اخت په ورځ روژه نه نیسي

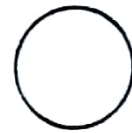

ساه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

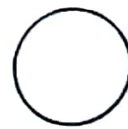

دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوڼگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنگلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل مې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال را بنگلو

قد ي لوتېږي
او جينگي د کلي
ماتنه پستهږي

غم ي لب سپک شو
ما ايښي ته کتل
خان رانه ورک شو

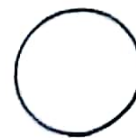

مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اوکلي
ايشنه رنگ شي

خوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماږه شو
خو ملکان د کلي
د لوبې مږه شو

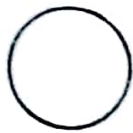

خسه چې وړاندې
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

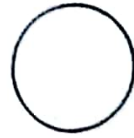

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

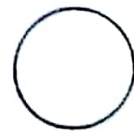

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځاښي

اور د سينو کښې
شپړينې مه ډوبېږه
په گوتې او بوکښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
او وايه پاتې شېه شو
د کله په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
ڄڻي شته ڌهري سڀي
ڄاوري به ڪل ڪورم

نيت دي خراب ڌي
ڄڻي نو هر وڳڻ
ڪل ڌ ڪلاب ڌي

ڌا منڊوڻي ٿري
په هر قدم شوخوي
ڌ خلقو ڄري

اور ڪڻي انگيستي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

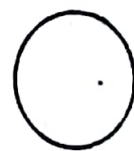

ڪور ته دي زرخي
ڌرنداه ڌ سوال پاه اوڀو
ڄرته ڪڻي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

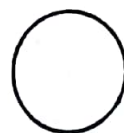
دُ زِرُه درمانِه

منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي

جَنگونِه کِپِي

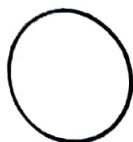
پِه تَوِيوَدُو دُ وِينو

تَنَدِه ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي

چِي دَا بِنَارِيان هِبَشِه

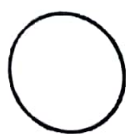
پِي دُ بُوَتَل شَكِي

نَمِر چِي پَرِيوِي

سَتَا لِه کَرِيوان نَه زِمَا

لَا سُونِه اوڻِي

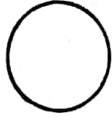
بِل پِه مَا اور دِه

دُ اوِنِکُو دُووُ خَاخکُو کِنِي

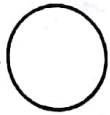
نِي حَدِه زور دِه

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

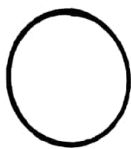

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

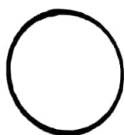

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

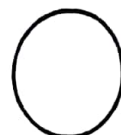

کيننه کم بختي
څوک دې ميراته نکري
د چلو لبتې

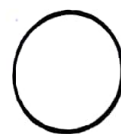

ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ي

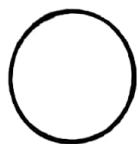

غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

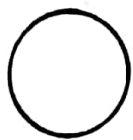

هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

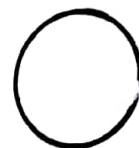

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتاه
توڪي لاري

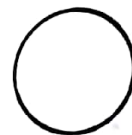

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

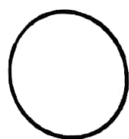

اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

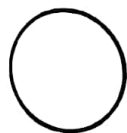

تیکاله غواري
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پنهنجي ٽپي
زه هائڪو ۾

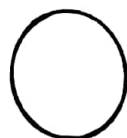

قصه خاني ڪئي
بنڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

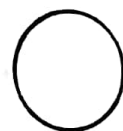

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مراهوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه جي ستا زيروه شوه
نو مخ دي سور شو

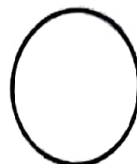

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زرهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

ڙوندخه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

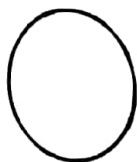

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

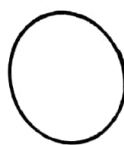

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري وږېږي

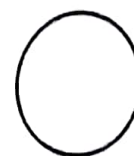

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

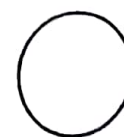

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی گورمه زه
وار می خطا شی

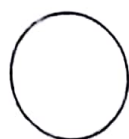

نپرونه درزبئی
چی آینی جوربئی
کافی ماتبئی

ژوند می رنگین شو
راکبئی مستی راغلابی
سرچی می سپین شو

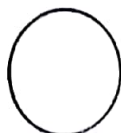

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

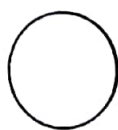

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهبئی
سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

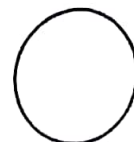

د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

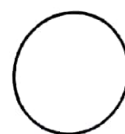

شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د کلي خلق شه برانده خونې دې
خدایه شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په تپته کوي

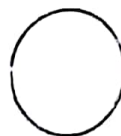

اووايي ټول د اکيچن كچه دے
ايكو ته هسې غوشحالېږې خله
خوك لېوني نه دې چې تا يادوي

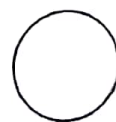

زړه غوشوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر وکښې ئې مارغان بندي کړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه وومه
که هره لاره د منزل لاره وه

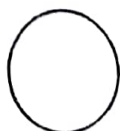

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

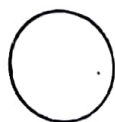

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نمانځي څوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوتې کړې په ادا د ډمو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

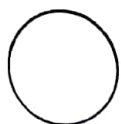

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غږه کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

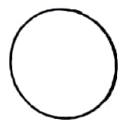

ناساڼي کړي که کړي نيازيينه واي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پغلو تاني نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملا ب ملا ب خواني په كور زړه كړي

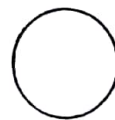

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووپل
د بونى شونډې يو پ او نيوي

د زړه درزا ي په اختيار كښي نه ده
بنار كښي جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

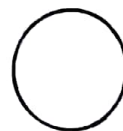

يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښي خا راکوي

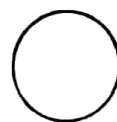

يوه جگړه كښي زمونږ د كلي
خلغو را بښل د اديري حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښي مره شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

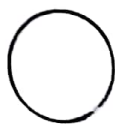

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

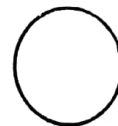

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

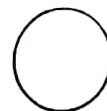

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

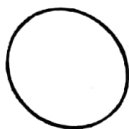

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونه يو

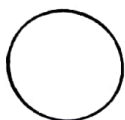

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰة دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

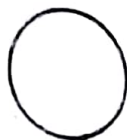

سر به بي حايه درله شه خوبوم
دپيتنوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

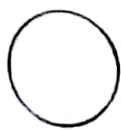

په خه پوهېني نه ماشومه ي لا
دروغ ربنتيابه دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا ښکړو دکاني بت کني ساه راوي

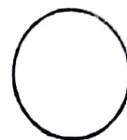

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

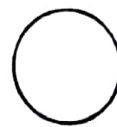

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کله لاسي سم گرځېدل شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرتو لمبه اونگري

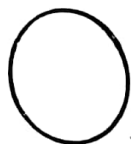

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

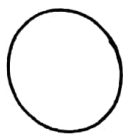

شپرينه اووايي په دېره مينه
چرتو خو لار غلطه لاديه
ويرېنم لار چرتو غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

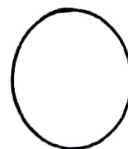

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

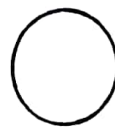

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چي قدم بدم د کالچي جينکي
را ته به لارو کښي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

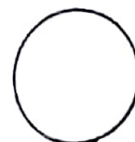

پر بنده چي پغلې چي پاه خپله لاره
چپه ئي مه گنې ستومانه به شئي
توري پچو دي که راپاري شولي

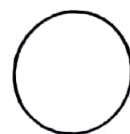

وايم چي تپولي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چي راشه نولا سترے شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

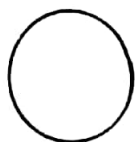

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشو نو ته پسخېن مه نه

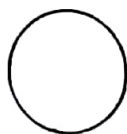

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكلامه جوړه شي

د حېرانتيآ خېره ولي نه ده
غو ټوي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېكه بنكاره شي

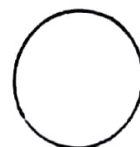

زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخه

سیند ته کلونه ورگنار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

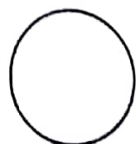

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجوراً خلق قطار ماتوي

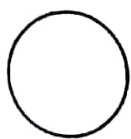

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه اوکړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

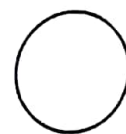

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښينه ماه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته ډک

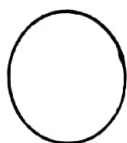

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه راشي

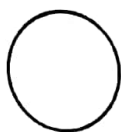

سترگي له دغې ويږي نه پراښوم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي ډېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وانن چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

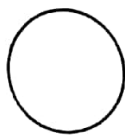

سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

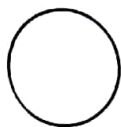

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېږ
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زره دے ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبت تويوي
کانهي اويو کني وراسته کني کله

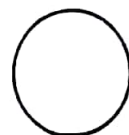

شده چي مي شونده شي د قام د ورو
کله د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خلو کني هيران بيلوي

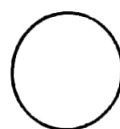

بن انتظار د عرومي ئي اوکپه
ترخو چي چرکه کورکه شوې نه وي
نو په هاگو باندي بچي نه کني

زرونو کني اور د ميني بل کړي گني
بي حسبي دومره په ماحول خوره ده
سم پکني خدا بگو واوره کني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
کله د ژمي په واورينه شپه کني
شوک په کمره کني انگي تي بله کړي

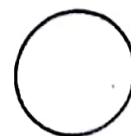

پهغلي د بنار پارک کني راټولي وي نن
وېل ئي راغله يوويشتمه صدي
ئې چي د کور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړې غبرات پسي 'د اكي غورخوي

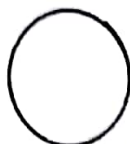

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کبې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کبې کوڅه کبې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اوسه خته شپه تېره شوه

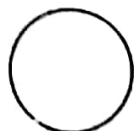

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دي وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

او مینه دا خاطر دی جمع لسه
ماله پیه شاه سترگو کنبی چتی راگو
ستا پیه کسار کنبی خو اوس پینه

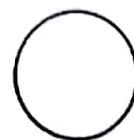

ورته می اووی حیثیت شاه دے ستا
وہل ی غواہم چتی برینہ نہ شی شوک
پرتوغا نیسونه جوہوم لالیہ

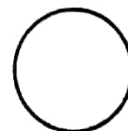

پنگلوکی ناوی خیل خاوندتہ وہل
ہر شاہ چتی کہنی دابندی نہ منم
زہ خو شاہ ستا لاسوتہ ناستہ نہ یم

شہ او شوخبر دے کہ می پشرفی نہ
مانہ دی هاغہ ورچی ہیری نہ دی
چی پیه خشک بے می اودہ پرتہ وی

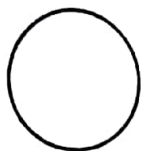

دہرہ کم عقلہ می زما بسونی
اوس دچا خولی خو شوک گندی نہ شی
زما پیه سر پا سرہ شر ماہ کوہ

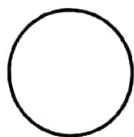

مونز پیه جامو کنبی نہ خائین و پدی
چی دا دہ راغہ یو ویشتمہ صدی
کور کہ سو وران شو نو پروا دختہ دہ

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږېږنې
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

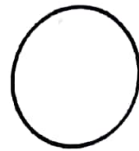

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

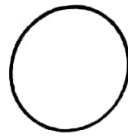

د نوي نسل څومره لوی زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مېن کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دا نېستی غوڅي کړي

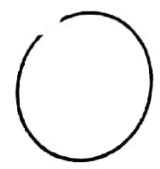

جذبه جذبه دي د ساحل خوږونه
غوږخنگ غوږخنگ بڼي د شپې ځواني ده
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

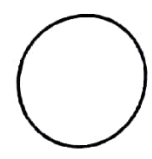

د شپې ټوفان چې شي راڅور په زمکه
زه د بې خونده اورکو له غمه
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

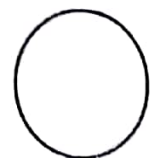

لڼه سر تېزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب ترې نه هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينې ده

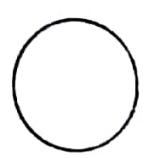

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بللې پرېش مريض يم
زمونډ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمباه زمونډ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

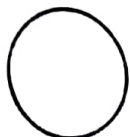

خدائے شتاه که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رېښينو لباس
په ما د اوسپنو نينې او چچي

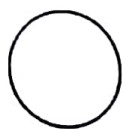

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کړه د خدائے نه لڼه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

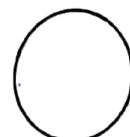

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

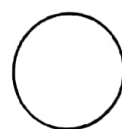

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

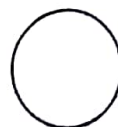

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوند کړې
شابه شېبې شېبې راوورېده

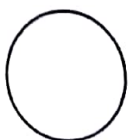

د خدای کارونو کبې شوکغه اووای
ماچې نې طبعې د خوږو کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

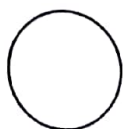

بسه په هر بنکلي مین شېرینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېنه د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلي ستومانې اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

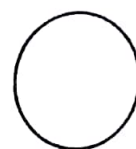

وايي جولای بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې انکې کبې زما
ما چرتاه شاړکوهي ته اوغورخوه

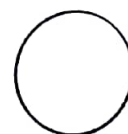

زما ترپاې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلي خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

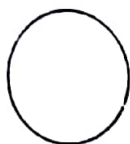

له جنگه ورسره ټي پخلا کړم پدي
سر مې ماتېږي ټوټه نه شمه
يوه سپرېن کولې خو راکړه کنه

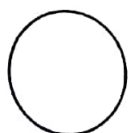

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستاچې له سره لوپته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

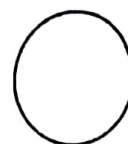

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

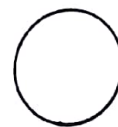

کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مړي غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

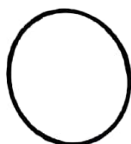

راله حلوا د ناشتي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

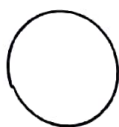

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لپوني خو کله
هملونه کښي د انحر اونو کښي

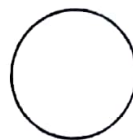

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

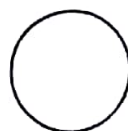

اوبکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تپلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وړانې شوي

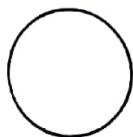

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

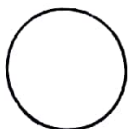

راوړي له حان سره بهار اورونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اورونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

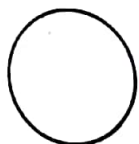

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

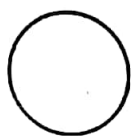

چې زمانه ټوله په خوب اوده شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړ رهت کښې څوک دېره دي

شهرينه گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

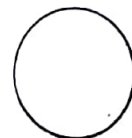

پي شماره داسي رښوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

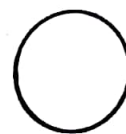

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرښم
ما د بوردې په ټال كښي مه خاڼكوه

زما تصوير ته يې ټرول وپل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انگر كله چې چرتاه به يې

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتې نيسي
او نېغه لار راته ښودله نه شي

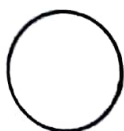

مړنه شم خاڼه راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوانې شېرینې
خان چاله ورنه کړې په لاس
کې رڼگونه به دې ټول والوې

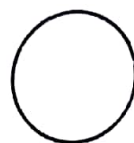

واي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بیا دې غلې شوې دې
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږې

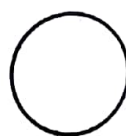

میاندي په داسې پېتنو بوړې شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بیا یې د خوښو څوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شېرینه واي
سرتنه یې خبر شه خوباوري شي
رغېږي نه د پشکال لېوني

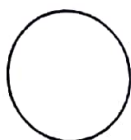

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېوني
درنه په لاره تېرېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

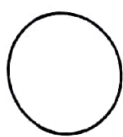

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې د خپل کور ورونه بند شي په چا
نو خامخا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته د کور اوڼي خوک نه پرکوي

زمکه به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

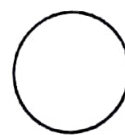

داسي بي واره مي ساکافي نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوڼسي
بيا مي سپزي ستاد بدن خوشبوئي

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلا کړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

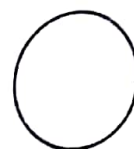

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بېخي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

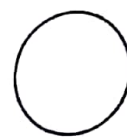

کور کني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خانہ نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي له مَخه تَبَرِدِ لِي نَه شَم
هَر شَخُه تَه سَتَا له پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

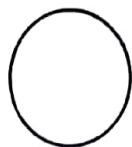

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يَ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

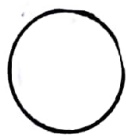

سَتَا نَرْمَبَدُو رَا كَنِي سَغِي رَاوَسْتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَافِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَرَسِي اَوِي پَدِ لِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَوِي نِه دِي خِي لَه دَه خَوِيَاد اَو لَرَه
چِي جِيوَا رَكْرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه هَم پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَان له بَرْمَه غَوْرُ حُو لِي دِي مَا

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

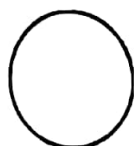

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ما کوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شو کیدو او خورو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرې وې بانگونه وایي

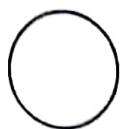

بنکل مې لاسونه کړي ژبا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياي
باران گاه لري چرتاه اوورين ي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

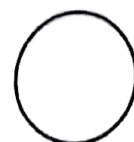

پنهن ي بغي خيل خاوند تاه اوويل
گردانه ا گاه ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله توپک به خان اوولم

درتاه واده بغي شاه اوويسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغوبنتله

رب دي په دي خبره ما شاه نيسوي
پنغاي د بنار داسي پيگه پيگه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورے وي

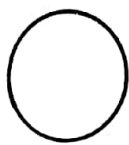

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن ي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

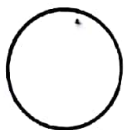

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا ي په بنار کني شوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٽوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڏه ڀمه

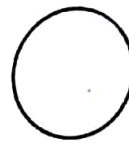

ماتڀڙي کان ٿي تل ڀه کافي باندڙي
زه جاروگي چاته وهل ٿي شم
ورکڙي مان ٿي دي ڀرڻ له لٽي

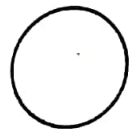

زور ڀي ڀه ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي
گڏي ڀه ما باندڙي ڏ ڀنار مڀرڻو
نن ڏ گڏو انو غوڻي هم اوخوڙي

يوه سڀڻي تجرڀه ڀي اوڻوه
اوس ڀه ڪم اصلو اعتبار نه ڪوم
ڇاوه ڏ لوڪ ڀرڻ نه اڃميه زه

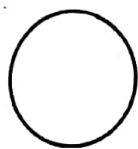

ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واڃميه
ڏ ڙوند طوفان کڻي ڀه ڇاملا مه ٿي
مار هم ڀردي لاس باندڙي نه وڙڻي ٽوڪ

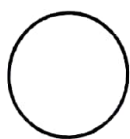

ڏ ڇي له عظمتونو نه زار
ڇي ڏ زامنو ڀي وڏو نه جوڙ ٿي
مياندي ڀه سڀڻ سرگڏو کافي کوي

شهريني دده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

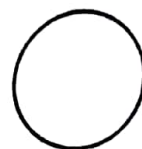

د زوراور اوبه په لوره خبري
آ چي بدخويه يادده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتله
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفاي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

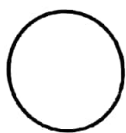

خدا بگو په خوند پي ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريه
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

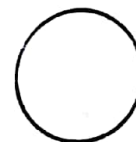

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خپو لاسو نه دم اووته

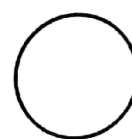

او خاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻي ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زپه صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

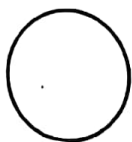

سرتوره مه شي خود ناز مڀر مڀي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سڀينه ورڃ خلقونه لار ورڪوي

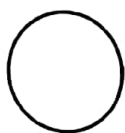

چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪو هرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښي وږي شنډي شي

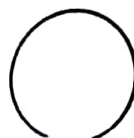

مينه اوباسي له زړگو نه ويري
اوس که اوبسان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټي نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرږي
آ پونځي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگي مېني پي نه کوي

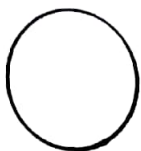

وايي ترڅو پورې به زغم ټيټيم
زه درته کور کښي لغړي کومه
خي په کوڅو کښي لوړغي کوي ته

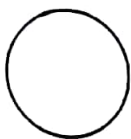

کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگي بنو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

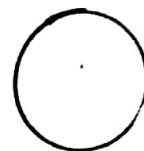

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

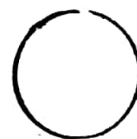

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس په تا سانه

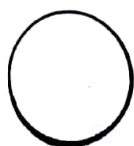

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي څله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

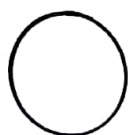

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هېڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

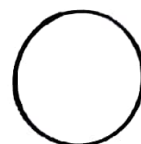

رب دې دروغ کړي خو ويرېنمه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
چوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

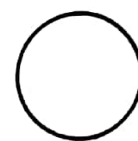

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگي چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

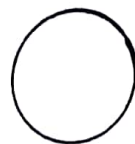

خپله گناه چې مې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

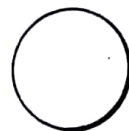

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده چوړ
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ماگران دے ولي
زما چي نه مني نو خه اوکړمه
رب دي ي مړکړي چي ترې خلاصه شه

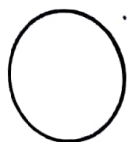

چي مي په زړه ياندي تياره راخي نو
سرکړي سرتور لوپته اوغورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

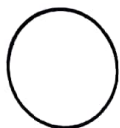

راباندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېر وپکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

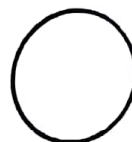

رب دي کانه کړي د شيطان غوربونه
نيه په مړه گېډه مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

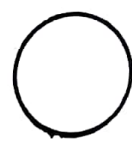

پرېن ده زما په کارکښي کارمه لره
بنځي ماخپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهريني ما باندې احسان مه کوه
زما د زره زخمونه نه رغبېږي
شو چي گزک نه شي پرسوب اونکړي

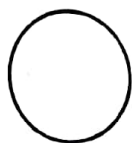

لاس ي تگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله ي نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري وروچومه

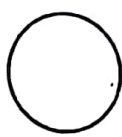

لکه غوټي هان کني راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلي نه دي
خکه دې زمکه باندې خپي نه گي

خدائے شتاه جنگونه خونبومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خاه دے چي
زما د نهن به به ما دز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خاه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کني واورې شي لمبي ژمي کني

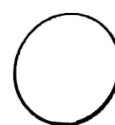

مياندي دې لاري د بچو خاري خو
چي په لندن کني شوک سبق اووايي
آ به کچه سپن او درېږي کله

زُهْ تَقَانِي دُ مَحَبَّتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيئي تَنُكْ كِنِي مِ وَيِرِيئي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كِنِي نَه مِي

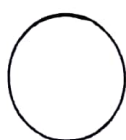

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِي كَه نَه مِ
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وَيَم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

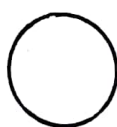

جَوِي دِستور نوے كوي وَخْتُونَه
مَآخَو مِيرِي هَم اَزَار كَرِي نَه دِ
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُهْ دِي لَه بِنكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يَو تِپوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرْهَه نَه سَوَزِي؟

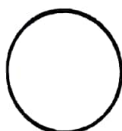

دِرْپَر پَه بِي خَايَه وَخْتِ دِي اَوَرْتَلَم
دَاسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيئي زَمَا
نَكَه چِي بَانَك نَه خَو ك يَانَكِي اوشَرِي

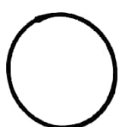

تَه نِه لَه لَوِي نَه مَرشَو نَه و
بِنكَارِي ! بِنكَارَه بِي اِنصَافِي دِي اَوَكِرَه
مَارغَانَو جَالو كِنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډره شوه

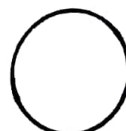

د خدا قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شړلے فاه شي

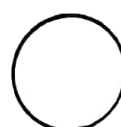

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په شين يو تي کيږي

خدا ښته ژړا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتلے نه وي
زما په سترگو کښي د چا اوښکي دي

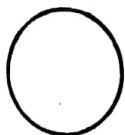

ساه ترې وېستلے شم په دوو گو توکښي
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوړي
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

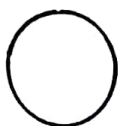

نورد قرب د دامونه ما غوروي
زما نظر د هوكه كېدلے نه شي
زه خه دوو مېښو كته خو نه يم

شوڪ ڏ ٽغليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏ ڙوند
ڏ خوندي رنخور تري فحاشي جوڙه ڪري

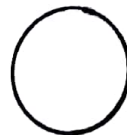

او واهيه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونن له ساگو سره گوتي اوخورو

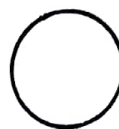

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏ ڄم
ما ڏ مارغانو ڙي هم زده ڪري خو
ڏ بيدامني علاج مي هينچ اونئ شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي مي هينچ غلاته شو
ڏ ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي گنهگار بنڪاره شي

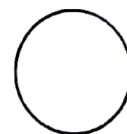

تپوس ڪوم ڏي ڪنبي گناه چاته ده
ما مشران ڏ ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏ هر چا سره مينه ڪوم

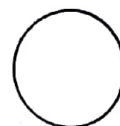

نورزه انصاف ڏ چانه نه غوارمه
که وس مي اورسپد شپريني زما
واڙه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مڼه کوه

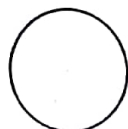

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياتو روم ورونه

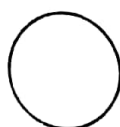

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

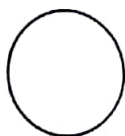

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

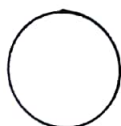

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پگوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

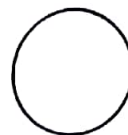

شپږينه وايي که سيلو راغله نو
خدایه شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وپنو او خوره

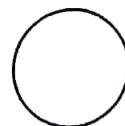

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

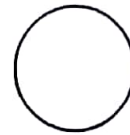

زه يې يو درز اوکړې پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړې دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

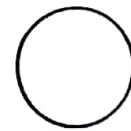

منم فضا ي معطره کړه خو
خدایه شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وښي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

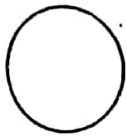

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

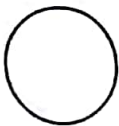

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
رالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

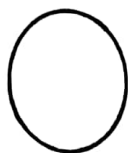

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِينِي بِنْدُ پِيٲَرْنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبِسْتِي شْتَه دَے
خَه خَه دَ لَو بُو گُوڊَاڳَے خَو نَه يَم

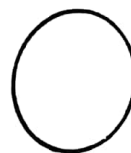

مَن چِي هِيٲَ تَر پِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وِنُو نَه خَو بُو نَه وِي

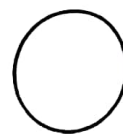

دَا تَقَدَّس ي لَه گَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي گَلَر نِگِي ، لَه تَا
دُ گُو تَم بَدَه جِئَمَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوے يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانْدِي ي مَه تَبْرُوڊُ
غَوْبِنَه كَه اَو سُو زِي پِيٲِي نَه بِنْدُ وِي

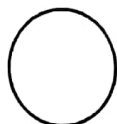

دَا سِي نَا رَا سْتَه كِرُو دُ رُو نَد عِي شُو نُو
اَو س چِي بِي جَلِي لَارَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِي وِي هَم وَه لَه نَه شُو

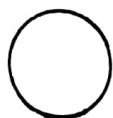

دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لُو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِي شْتَه وے
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَانُو نَه كَسِي ي

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
چِرَه 'حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

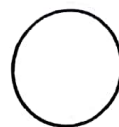

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

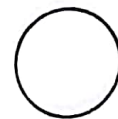

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَاكْتَه جِيئِي دَه
شَهْرِيَنَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كُنِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَر دِي دُ صَحْرَا رِيگُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِيرِي كِنِي اوسِي

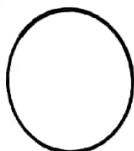

چِي كُنِي زَمَا مَكْرَمَه كَرِي اَوْلِيَدَه
نَو وَا رَخْطَا پِيغَلِي لَه خِيَلِي وِيرِي
دُ اَزْغِي اوبَه پَه مَه اَوْتَكَلِي

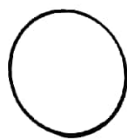

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكَبَر مَه زُهْ
مَه خَاموشِي كَانِي كَوَلِي نَهْ شِي
غَرُونَه لَوَا شِينَدِي چِي غِن اَوْنَكَرِي

وږمه وږمه شي په هوا کښې ورکه
او پانږې پانږې شي په لار کښې خوره
غوټې چې کله شوه پکښې پاتې شوي

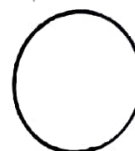

رب به ې روغ کړې که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په ځان څه تجربې کومه

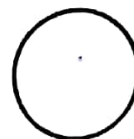

اوس دې ستم تاه د ژوند څه اووایم
چې زه د خپلې تندي حال وایمه
نو په سیند ونوکښې اوبه اوچې شي

شي چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ما په ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايت د موسيقي موجوده

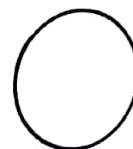

ټکور ټکور به ې زخونه نه وي
چې ې په ټول وجود د ناز مېرمنه
که د ژمي د غرې خوره شي

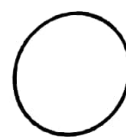

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا وړمبې څرکې وهلې نه وي
چې لار کښې لوټ شي د وږمو قافلې

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

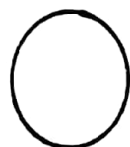

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

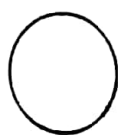

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهس
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

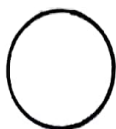

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيزي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونه يې وېدل هرڅه په شپه اوڼگه
خو رب دې اوس زما خاوند اوڅښي

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

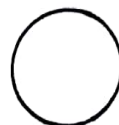

له خپل عادتو او پرېدو نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ منو کوو
بيا به قسم دے داسي کار منو کوم

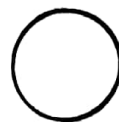

پخه توبه که لي ويستاي ده هم
په پتو سترگو پرې باور منو کوو
پرے که اوسوزي خو ول وي پکنای

شېرینې ستا گياي په سر سترگو خو
که دي زما دابده ورځ اولیده
درنه به او تېستي د شېرې خوبونه

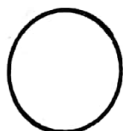

خانا زهه به خرابېني زما
لا خو مي سترگي هم ورغلي نه وي
تا د کچه خوبه راپاسولم

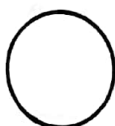

بهر چې نه کرې له درشل نه قدم
چې لي دولی د پلار له کوره اوچي
پوے شه د بنطي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له ټوقې ورځه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

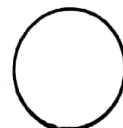

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تشخوند ما وه

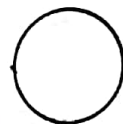

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهانسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

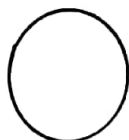

خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لاه کله شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

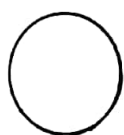

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگې ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پرپوچم

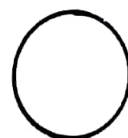

زه عجاھد يم د اسلام اومتی
د پر گنهگار يم خو که وخت راخي نو
زما د توري زور به هم اووينی

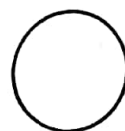

ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک
که مرحله د اختلاف راخي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

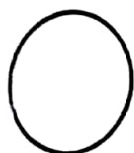

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
خان سره غېږ کښي کوو کي گرځوي

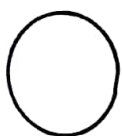

بي شکه خان بنائي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

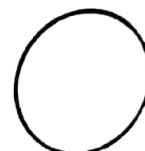

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

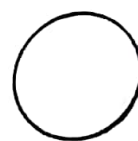

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناستوي

کافي ره دومره اطمینان ماله
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

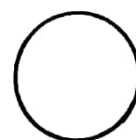

ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

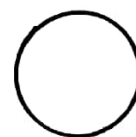

توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

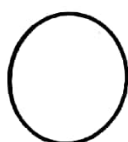

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

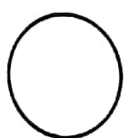

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پرېوځي په ماحول د گناه
د بشار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

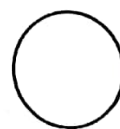

موشكافي دي ي په شرق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه ځي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

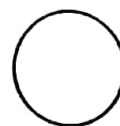

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونځ شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

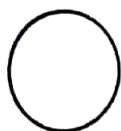

کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

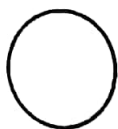

بې حايه ضد دې داسې رڼ مرېز کړم
لکه بيد بخته پښته پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

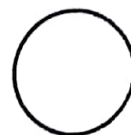

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

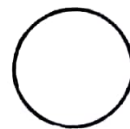

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماہ وایہ، ناہ پتہ پتہ بی نسر پہ گوتہ
راسرہ داسی گوتہ تا اوکسہ چہ
پہ غریب دلو سترگو ہنچے ناہ وینم

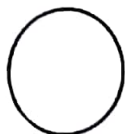

د تکلف محتاجہ نہ دہ، مینہ
وس چہ دی نہ رسی زمالہونی
تاودہ ستونہ راتہ خلہ کوی

کہ ی پہ کور کنبی ہنچے درک نہ لگی
خو چہ مہلمہ راکرہ راشی نوبیا
ورلہ خیل خان حلالوے شہ

بلا خوندوتہ بہ پکنی وی منم
خودا د مینہ سپکاوے کنبہ
تندہ د کھل پہ پرخہ ناہ ماتوم

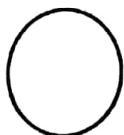

اونی پہ دغہ غم کنبی خان اوخو رہ
زما پنچہ مہوی بہ دی موسم کنبی
د چا سپرو جیولہ تہ خان غورخو

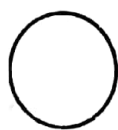

خپلہ لہنہ پہ خان مہ اہوہ
دا تہ چہ بل بریندوی اومنہ
ستا بہ لہ سرہ ہم پتکے پرپوچی

دا بی نیازی د محبت اووینده
وايي د لوبډې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

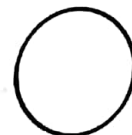

د ترخه مه اوخه د کلي اوخه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

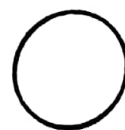

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورخ به خه اوویني
چي دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه چي ککوي حجره کني

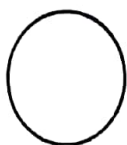

زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنیي ي دوسره په سر اوختي
اوس ترې پستی له لوبډې نه موي

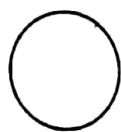

لکه شیشه ي زړه ذره ذره شي
د شپي چي پاسي د رڼا قاتلان
په کانو اولي د کوخو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلكه ده
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

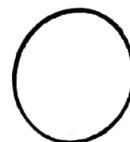

کور لانه ورک ده او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

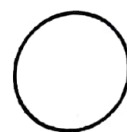

سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږه راوړي

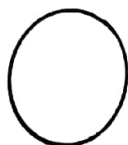

چي ي په تي وي اشتهار اوکته
وسل ئي دا په بڼو مېر ظلم ده
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

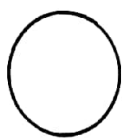

دخدای کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه کي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگې نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

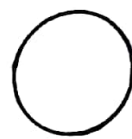

رښتيا وينا به په هر حال کښې کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښې ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښې غوږل نه کوي

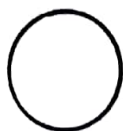

چرته د يو لاسه خټلے دے پېرې
تا چې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاري نيولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وٺل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راښه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته وادله شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له ميانده نه چي شوکوي

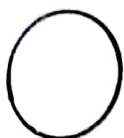

هر شخه چي ووخوتابا چوڼ نه کوو
راته په شا چا وټولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده بچي او ترو

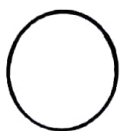

درسه دا خبره نه منده
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدَے کَرِے یِمہ
رَانہ چِی لَاس دُ مِیَنِی رَابَنکَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیُو رَالہ پِنَاہ رَاکِپَلہ

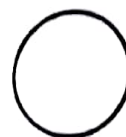

تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گَنہ
خو ماخُہ داسِی اورِپَدِلی دِی چِی
خیلہ بَرِجُو لہ پَرِدی بَاتہ بِنہ وِی

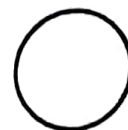

دُ ژَوْنَد پہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مہ کَوہ
چَرَتہ وِرِیچِی غَرغَنَدہ اُونکِرِی

دُ دِش دا لَوُے اِحسان بَہ تُو کُ هِیرو
لَا جِیَنکُو دُ تَشُو کَالُو نَہ وِی
دُ پِنِغَلتُو بَ غورِخُنگِ ی مَلا مَاتہ کِرِی

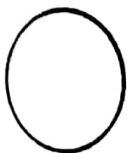

چَا لہ ہَم نَہ وِرکُو یِ حَاے پَہ زِرِہ کِنِی
پہ صَفَا یِی بَانَدِی یِ مہ تَہ رُوخِہ
ہِیرو خِیل عِج دُ اِیَنِی نَتہ دے

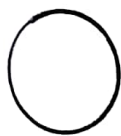

سَر کَہ مِی غَوَارِی نو پَہ خُو دِ کِنِی اِصہ
کَہ سِیَادِی دِی پَہ حَا ن رَاوِستَلِی
سَر بَہ ہَرخُہ تَہ وِر پَہ خُو یِ کِرِہ زَہ

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږي لارې داروکړي زما

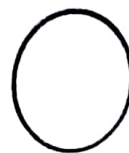

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

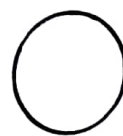

شپږينې دا يو اعتراف به کوي
درد د خدا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتېاي دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غېږه کښې زوئ راکوي

دُ شاعر چا پ کتابونہ

۱. دُ رنہا سپوری، پینتو شاعری (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعری (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کئی خوب دُ چکودریا آتی نہ شو
پینتو شاعری (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارڈ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارڈ ۱۹۹۶ء
راتہ غویرونو کئی بنگری شرنگوی
دُ پینتو ہائیکو مجموعہ (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعری (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کانہی دُ کھل پہ لاس کئی خود نہ گوی
دُ پینتو ہائیکو مجموعہ (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچا پ کتابونہ

۱. وایہ زما دُ خوب تعبیر بہ شدہ وی
پینتو شاعری مجموعہ
۲. رضا ہمدانی شخصیت اور شاعری، ایم۔ فل مقالہ
۳. بیباکئی اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعہ

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**